

SMK AUKŠTOJI MOKYKA

STUDIJŲ BAIGIAMŲJŲ DARBŲ RENGIMO, GYNIMO IR SAUGOJIMO TVARKOS APRAŠAS

I. Bendrosios nuostatos

1. SMK Aukštoji mokykla (toliau – SMK) studijų baigiamųjų darbų (toliau – BD) rengimo, gynimo ir saugojimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato bendrąsias BD rengimo, gynimo, vertinimo ir saugojimo procedūras SMK.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis SMK Statutu, Studijų reglamentu, Studijų rezultatų vertinimo tvarka, kitais SMK ir Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais studijas.

3. Konkrečią studijų programą (toliau – SP) vykdančią Studijų programų vadovas (toliau – SP vadovas) ir Studijų programos komitetas (toliau – SP komitetas) gali detalizuoti šio Aprašo nuostatas pagal SP siekiamus studijų rezultatus, susiklosčiusias studijų krypties tradicijas tiek, kiek jos neprieštarauja šiam Aprašui.

4. Konkretūs reikalavimai BD apimčiai, struktūrai, apipavidalinimui nustatomi konkrečios studijų krypties Baigiamųjų darbų rengimo metodiniuose nurodymuose (toliau – Metodiniai nurodymai) ir skelbiami SMK E-mokymas aplinkoje, kad studentai galėtų su jais susipažinti prieš pradėdami rengti BD.

II. Baigiamųjų darbų rengimas

5. BD rengiami vadovaujantis Metodiniais nurodymais, kurie yra parengti kiekvienai studijų programai.

6. Kiekvienai studijų programai BD apimtį kreditais ir pobūdį nustato SP komitetas.

7. BD tekstas turi būti parašytas taisyklinga lietuvių kalba (išskyrus atvejus, kai studijų programa vykdoma ir BD rašomas ne lietuvių kalba). BD santrauka rašoma lietuvių ir anglų kalbomis.

8. BD turi atitikti rašto darbų rengimo ir dokumentų valdymo, citavimo, literatūros šaltinių nuorodų ir jų sąrašo sudarymo reikalavimus.

9. Studentas rengia BD sąžiningai ir savarankiškai, nepažeisdamas Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo, laikydamasis SMK Akademinės etikos kodekso, šio Aprašo ir Metodinių nurodymų.

10. BD laikomas atliktu nesavarankiškai tuo atveju, kai jis visas ar iš dalies yra parašytas kito autoriaus (perrašytas kito autoriaus darbas ar jo dalis be nuorodų (pasisavinta autorystė)), taip pat nesilaikoma Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme ir/ar kituose teisės aktuose nustatytų citavimo taisyklių, BD yra pažeistos kitų trečiųjų asmenų teisės į jų kūrybos rezultatus.

11. Tai, kad BD yra parengtas savarankiškai, sąžiningai ir laikantis šio Aprašo reikalavimų, studentas privalo patvirtinti užpildydamas *Patvirtinimą apie atlikto darbo savarankiškumą* (Metodinių nurodymų priedas), kuris pateikiamas SP vadovui kartu su BD.

12. BD temas gali siūlyti atitinkamą studijų programą vykdančią SP vadovas, studentas, dėstytojas, socialiniai partneriai, Studijų programų komiteto nariai.

13. Studentai BD temas gali rinktis pagal viešai skelbiamą ir patvirtintą studijų grafiką.

14. Individualūs BD temų pasirinkimo atvejai turi būti derinami su konkrečios studijų programos Studijų programos vadovu.

15. BD temos ir vadovai tvirtinami atitinkamos studijų programos SP komitete.

15.1. Studentui, turinčiam akademinį įsiskolinimą, nėra skiriamas BD vadovas ir studentas BD turi rengti savarankiškai iki to laiko, kol likviduojamos visos akademinės skolos. Studentui, savarankiškai rengiančiam BD, privaloma dalyvauti Baigiamųjų darbų rengimo grafike numatytuose pirmosios, antrosios ir trečiosios BD dalies peržiūrose bei parengiamajame gynime.

16. Studentas turi galimybę tikslinti BD temos formuluotę nekeičiant temos ne vėliau kaip likus mėnesiui iki BD viešo gynimo.
17. BD temos ir BD vadovai keičiami tik esant svarbioms priežastims:
- 17.1. studentas, norėdamas keisti BD temą, SP vadovui pateikia argumentuotą prašymą, suderintą su BD vadovu;
- 17.2. studentas, norėdamas keisti BD vadovą, SP vadovui pateikia argumentuotą prašymą.
- 17.3. BD vadovas taip pat turi teisę atsisakyti vadovauti studento baigiamajam darbui, jei studentas sistemingai nesilaiko nustatytų terminų, nevykdo metodinių reikalavimų, neatsižvelgia į vadovo pastabas ar pažeidžia akademinio sąžiningumo principus. Tokiais atvejais priimamas sprendimas dėl naujo BD vadovo paskyrimo, įvertinus aplinkybes ir užtikrinant tinkamą darbo tęstinumą.
18. Sprendimą dėl keitimų (BD temos, BD vadovo) priima SP vadovas.
19. Studentų informavimą apie BD temų pasirinkimo procedūras ir terminus vykdo SP vadovai.
20. Už BD kokybę turinio, formos, kalbos tinkamumo ir taisyklingumo požiūriu atsako pats BD rengiantis studentas – BD autorius.
21. BD vadovu gali būti SMK ir kviestinis kitos aukštosios mokyklos dėstytojas, SMK socialinis partneris.
22. BD vadovas konsultuoja BD rengiantį studentą įvairiais su baigiamuoju darbu susijusiais metodiniais ir dalykiniais klausimais:
- 22.1. susidarant individualų BD rengimo planą;
- 22.2. rengiant atskiras BD dalis pagal BD rengimo grafiką;
- 22.3. BD vadovas turi dalyvauti Baigiamųjų darbų rengimo grafike numatytuose pirmosios, antrosios ir trečiosios BD dalies peržiūrose. Neturint galimybės dalyvauti, turi Studijų programos vadovui pateikti aiškų grįžtamąjį ryšį apie studento BD.
- 22.4. rengiant BD tekstą bei formuluojant išvadas;
- 22.5. rengiantis pristatyti BD parengiamajam ir viešam gynimui;
23. Rengdamas BD studentas turi pateikti vertinimui SP vadovui atskiras BD dalis ir tinkamai parengtą BD *Baigiamųjų darbų rengimo grafike* numatytais terminais:
- 23.1. visi studentai turi dalyvauti *Baigiamųjų darbų rengimo grafike* numatytuose pirmosios, antrosios ir trečiosios BD dalies peržiūrose. Šį procesą koordinuoja konkrečios studijų programos SP vadovas.
- 23.2. Studijų programos vadovo grįžtamasis ryšys studentui dėl baigiamojo darbo pagal Baigiamųjų darbų rengimo grafiką teikiamas tik numatytos tarpinės peržiūros metu. Studentas, nedalyvavęs tarpinėje BD peržiūroje, savarankiškai (be SP vadovo pagalbos) dirba iki kitos *Baigiamųjų darbų rengimo grafike* numatytos BD dalies tarpinės peržiūros. Tarpinių peržiūrų metu studento baigiamasis darbas yra vertinamas balu, siekiant įvertinti darbo rengimo eigą, stebėti nuoseklų progresą ir užtikrinti, kad baigiamasis darbas būtų kryptingai rengiamas link galutinio rezultato (žiūrėti 1 priedą).

III. Dirbtinio intelekto įrankių taikymas studentų baigiamuosiuose darbuose

24. Rengdami baigiamuosius darbus, studentai privalo preciziškai laikytis dirbtinio intelekto (toliau – DI) specifinių gairių, taisyklių, kurios įtvirtintos SMK dokumentuose, pvz., Dirbtinio intelekto naudojimo SMK politikoje.
25. Studentai privalo laikytis tinkamo naudojamų DI įrankių citavimo procedūrų, sugeneravusiems užklausoje rezultatus, apimant 3 sąlygas: įtraukti DI įrankį į literatūros šaltinių sąrašą ir tinkamai pagal taisykles cituoti tekste; aiškiai įvardinti DI įrankių naudojimo tikslą; pateikti trumpą proceso aprašymą (pateiktos užklausoje sąlyga ir sugeneruotas rezultatas); šias sąlygas privaloma taikyti net ir tais atvejais, kai studentai redagavo DI sukurtą turinį arba sukūrė turinį, kuris buvo redaguotas DI įrankiais.
26. Tais atvejais, kai studentų parengtuose baigiamuosiuose darbuose nustatomi faktiniai netikslumai, neteisingas ar klaidinantis citavimas, tokie darbai yra pripažįstami plagiatais, t. y. akademinio nesąžiningumo atvejais, nors ir yra pateikiami tinkamai cituojant DI įrankių sugeneruotą rezultatą. Tokiais atvejais taikomos SMK Akademinės etikos ir Tyrimų etikos komiteto veiklos aprašuose įtvirtintos procedūros.

IV. Baigiamųjų darbų pateikimas vertinimui ir gynimui

27. Studento baigiamojo darbo (BD) vertinimas ir gynimas vyksta dviem etapais: *parengiamajame gynime* ir *baigiamųjų darbų vertinimo komisijoje*.

28. Ginti BD *parengiamajame* gynime leidžiama tik studentams, įvykdžiusiems visus studijų programos reikalavimus (neturintiems akademinį išskolinimą) ir tik studijų grafike nurodytu metu.

29. Parengtas BD kolegialiai svarstomas *parengiamajame gynime* dalyvaujant studentui, BD vadovui, esant būtinybei, studijų programos dėstytojams. Kolegialus vertinimas taikomas siekiant užtikrinti vertinimo objektyvumą, padėti studentui pasirėngti viešam BD gynimui. Studentas privalo parengiamojo gynimo metu būti pasiruošęs pristatyti visą su empiriniu tyrimu susijusią informaciją (jei reikia – nuasmenintą): kiekybinės apklausos/kokybinio tyrimo duomenis.

30. Po BD *parengiamojo* gynimo yra priimamas sprendimas dėl BD tinkamumo viešam gynimui (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Kriterijai, kuriuos turi atitikti studento baigiamasis darbas parengiamajame gynime

Kriterijai	GINTINAS	IŠ DALIES GINTINAS
<i>Atitikimas SMK baigiamųjų darbų metodiniuose nurodymuose pateiktiems baigiamojo darbo įforminimo reikalavimams</i>	Atitinka	Atitinka iš dalies
<i>Gramatinės ir stiliaus klaidos</i>	Tekstas parengtas be gramatinių, sintaksės ir stiliaus klaidų	Tekste yra daug gramatinių, sintaksės ir stiliaus klaidų, kurios apsunkina teksto supratimą ir skaitymą
<i>Parengtos visos privalomos BD dalys</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Titulinis • Santrauka (lietuvių ir anglų k.) • Įvadas (visos įvado struktūrinės dalys) • Mokslinės literatūros analizė • Tyrimo dizainas • Tyrimo rezultatai ir jų aptarimas • Projektas (MRK, PRM, KPI ir kt.) • Išvados • Naudotos literatūros sąrašas • Priedai (jei teikiami) 	Trūksta nors vienos privalomos dalies
<i>Mokslinės literatūros skaičius</i>	Daugiau kaip 25 šaltiniai	Mažiau negu 20 šaltinių
<i>Mokslinės literatūros naujumas (ne senesni kaip 5-10 m.)</i>	Iki 20 proc. senesnės literatūros	Daugiau negu 30 proc. senesnės literatūros
<i>Mokslinės literatūros užsienio kalba (BD darbams lietuvių k.)</i>	5 šaltiniai ir daugiau	Mažiau negu 3 šaltiniai
<i>Baigiamojo darbo apimtis</i>	100 proc. privalomos apimties	Trūksta daugiau negu 6 psl.
<i>Plagiatu procentas</i>	0 proc.	1 ir daugiau proc.
<i>Dirbtinio intelekto panaudojimo procentas</i>	Ne daugiau kaip 5 proc.	6 ir daugiau proc.
<i>Sutapčių procentas</i>	Vieno šaltinio korektiškų citatų kiekis neviršija 4 proc. viso baigiamojo darbo	Vieno šaltinio korektiškų citatų kiekis sudaro nuo 5 viso baigiamojo darbo
<i>Citavimas, nuorodų pateikimas</i>	Cituojama tinkamai, naudojant APA 7 versijos citavimo stilių (teisės studijų programai APA + Chicago)	Nesilaikoma SMK nustatyto citavimo reikalavimų
<i>Tyrimo imtis</i>	Tyrimo imtis validi ir pateiktas tyrimo imties pagrindimas	Tyrimo imtis nėra validi, tyrimo imties pagrindimas pateiktas arba nepateiktas
<i>Baigiamojo darbo tikslas ir uždaviniai</i>	Baigiamojo darbo tikslas ir uždaviniai aiškiai suformuluoti, atitinka baigiamojo darbo temą	Baigiamojo darbo tikslas ir uždaviniai neatitinka darbo temos
<i>Baigiamojo darbo tema ir problema</i>	Pagrįstas temos aktualumas, tinkamai suformuluota	Nepagrįstas temos aktualumas ir darbo problema

	darbo problema	
<i>Baigiamojo darbo tyrimo metodai (projektavimo metodai PRM ir KŽA studijų programoms)</i>	Tinkami, patikimi ir pagrįstas jų naudojimas	Netinkami, nepatikimi ir nepagrįsti
<i>Baigiamojo darbo tyrimo etika</i>	Aprašyta (4-5 etikos principai) ir nepažeista tyrimo etika	Neaprašyta
<i>Mokslinės literatūros ir darbo temos sąsaja</i>	Nagrinėjama mokslinė literatūra reprezentuoja baigiamojo darbo temą	Nagrinėjama mokslinė literatūra iš dalies reprezentuoja baigiamojo darbo temą
<i>Baigiamojo darbo struktūra</i>	Baigiamojo darbo struktūra nuosekli, aiškios teorinės ir tiriamosios dalies sąsajos	Baigiamojo darbo struktūra nenuosekli, neaiškios teorinės ir tiriamosios dalies sąsajos
<i>Tiriamoji dalis</i>	Tiriamoji baigiamojo darbo dalis parengta argumentuotai, demonstruojami analitiniai gebėjimai, pateikiami apibendrinimai.	Tiriamoji baigiamojo darbo dalis parengta ne argumentuotai.
<i>Baigiamojo darbo išvados</i>	Išvados yra argumentuotos, konkrečios, apima ir atitinka visus darbo uždavinius.	Išvados nepateiktos arba neatitinka darbo uždavinių.
<i>Papildomi reikalavimai KPI, VKM ir MRK studijų programoms</i>	Teorinės analizės ir atlikto tyrimo rezultatai pritaikomi kūrybiniame projekte. Kūrybinio projekto idėja originali, įtaigiai perteikianti komunikacinį turinį. Kūrybinio projekto įgyvendinimui pasirinkti metodai, priemonės ir technologijos yra pagrįstos ir pažangios. Kūrybinis projektas įgyvendintas realizuojant kūrybinį sumanymą, pasiekiant visus užsibrėžtus tikslus.	BD šiuos kriterijus atitinka iš dalies
<i>Papildomi reikalavimai PRM ir KŽA studijų programoms</i>	Projektavimo metodai tinkami ir patikimi. Projektinė baigiamojo darbo dalis parengta argumentuotai, demonstruojami analitiniai gebėjimai, pateikiami apibendrinimai.	BD šiuos kriterijus atitinka iš dalies
<i>BD parengiamasis gynimas</i>	Studentas grindžia atsakymus savo baigiamajame darbe nagrinėta mokslinė literatūra, atliktu empiriniu tyrimu, parengtu projektu, argumentuodamas, pagrįstai	Studentas negrindžia savo atsakymų nagrinėta mokslinė literatūra ir atliktu empiriniu tyrimu (parengtu projektu), neatsako į jam pateiktus klausimus.
<i>Baigiamojo darbo pristatymo trukmė parengiamojo gynimo metu</i>	Studento pristatymams skiriamos 5-7 min	
<i>Atsakymo į klausimus trukmė parengiamojo gynimo metu</i>	Studento atsakymams į klausimus ir grįžtamojo ryšio suteikimui skiriamos 7-15 min	

31. BD po parengiamojo gynimo gali būti:

- *gintinas*, tuomet studentas atlieka, jei būtina, nežymias korekcijas ir BD nurodytu metu talpina į SMK Moodle aplinką ir SMK nustatytą BD saugyklą.
- *iš dalies gintinas*. Tokiu atveju studentui skiriamos 3 kalendorinės dienos korekcijoms atlikti. Po 3 kalendorinių dienų studentas savo BD turi nusiųsti BD vadovui, Studijų programos vadovui ir gauti atsakymą ar pakoreguotas BD atitinka visus BD keliamus reikalavimus ir yra gintinas. Studijų programos vadovas gali pasirinkti ir kitą BD pakartotinės peržiūros variantą, pavyzdžiui, organizuoti papildomą BD pristatymą ir atsakymus į klausimus, o ne tik atlikti pateikto darbo peržiūrą.
- Jei po atliktų korekcijų ir pakartotinės BD peržiūros/ pristatymo/ atsakymo į klausimus (gali būti taikomas tik vienas arba visi išvardinti punktai)) baigiamasis darbas vis dar neatitinka BD

keliamų kriterijų, tuomet studento BD pripažįstamas negintinu ir BD gynimas nukeliamas į kitus mokslo metus.

- Baigiamasis darbas laikomas negintinu, jei nustatomas bent vienas ar keli iš šių kriterijų:

Darbo įforminimas ir kalba

- Baigiamasis darbas neatitinka SMK baigiamųjų darbų metodiniuose nurodymuose pateiktų įforminimo reikalavimų.
- Darbe yra daug gramatinių, sintaksės ir stiliaus klaidų, kurios apsunkina teksto supratimą ir skaitymą.
- Trūksta bent vienos privalomos baigiamojo darbo struktūrinės dalies (pvz., santraukos, įvado, literatūros analizės, tyrimo dalies, projekto, išvadų, literatūros sąrašo ar priedų).

Literatūra ir šaltiniai

- Naudota mažiau nei 20 mokslinių šaltinių.
- Daugiau nei 30 proc. naudotos literatūros yra senesnė nei rekomenduojamas laikotarpis.
- Naudota mažiau nei 3 užsienio autoriaus moksliniai šaltiniai (kai darbas rengiamas lietuvių kalba).
- Darbe nesilaikoma SMK nustatytų citavimo ir nuorodų pateikimo reikalavimų (APA 7 ar kitų nustatytų citavimo standartų).
- Vieno šaltinio citatos sudaro daugiau nei 8 proc. viso baigiamojo darbo apimties.

Darbo apimtis ir akademinis sąžiningumas

- Baigiamojo darbo apimtis neatitinka nustatytų reikalavimų (trūksta daugiau nei 6 puslapių).
- Nustatytas plagiatas (1 proc. ar daugiau).
- Dirbtinio intelekto panaudojimo procentas viršija 8 proc.

Tyrimo kokybė ir pagrįstumas

- Tyrimo imtis nėra validi arba nepateiktas jos pagrindimas.
- Baigiamojo darbo tikslas ir uždaviniai neatitinka darbo temos.
- Darbo tema ir problema nėra pagrįstos.
- Parinkti netinkami, nepatikimi arba nepagrįsti tyrimo metodai.
- Neaprašyta arba pažeista tyrimo etika.

Teorinė ir analitinė dalis

- Analizuojama mokslinė literatūra nereprezentuoja baigiamojo darbo temos.
- Baigiamojo darbo struktūra nenuosekli, nėra aiškios teorinės ir tiriamosios dalies sąsajos.
- Tiriamoji dalis parengta neargumentuotai, nėra analitinio vertinimo ir pagrįstų apibendrinimų.
- Išvados nepateiktos arba neatitinka darbo uždavinių.

Projektinė dalis (kai taikoma)

- Kūrybinis ar projektinis sprendimas neatitinka nustatytų reikalavimų.
- Projektavimo metodai netinkami arba nepagrįsti.
- Projektinė dalis parengta neargumentuotai ir nedemonstruoja analitinių gebėjimų.

Baigiamojo darbo gynimo pasirengimas

- Studentas negali pagrįsti savo atsakymų moksliniais šaltiniais ar atliktu tyrimu.
- Studentas negali argumentuotai pristatyti darbo rezultatų.
- Studentas neatsako į komisijos pateiktus klausimus.

32. Jei studento BD yra gintinas, toliau jis turi vadovautis SMK patvirtintomis tvarkomis: *SMK Studijų baigiamųjų darbų rengimo, gynimo ir saugojimo tvarkos aprašu, BD metodiniais nurodymais* ir kitais SMK dokumentais.

33. BD vadovas turi dalyvauti BD parengiamajame gynime. Neturint galimybės dalyvauti, turi Studijų programos vadovui pateikti aiškų grįžtamąjį ryšį apie studento BD bei nurodyti teksto sutapčių patikros sistemos rezultatus.

34. Studentas privalo įkelti tinkamai parengtą BD į Studijų programos vadovo nurodytą teksto sutapčių patikros sistemą: pirmą kartą – likus dviem savaitėm ir antrą kartą – likus ne mažiau kaip 2 darbo dienom iki BD Parengiamojo gynimo. Iki parengiamojo gynimo likus 2 darbo dienom į teksto sutapčių patikros sistemą patikrai laiku nepateikus BD, neleidžiama jo ginti Parengiamajame gynime.

Studentui, likus ne mažiau kaip 2 dienom iki parengiamojo gynimo, įkėlus BD elektroninę versiją į teksto sutapčių patikros sistemą, BD vadovas atlieka BD savarankiškumo kompiuterinę patikrą, patvirtina gynimui, jei BD nėra plagiatas.

35. BD į teksto sutapčių patikros sistemą įkeliami siekiant:

35.1. gerinti studijų ir mokslo taikomųjų tyrimų kokybę;

- 35.2. užtikrinti mokymosi proceso savarankiškumą, vertinimo objektyvumą;
- 35.3. ugdyti studentų akademinio rašymo kultūrą ir skatinti sąžiningumą;
36. Atlikti BD savarankiškumo kompiuterinę patikrą gali BD vadovas ir SP vadovas vadovaujantis nustatyta tvarka. SP vadovas turi teisę pats, esant poreikiui, studento BD įkelti į teksto sutapčių patikros sistemą, siekiant patikrinti BD autentiškumą.
37. Rekomenduojama išnagrinėti visas sutapimo vietas, jų šaltinius, jei kompiuterinės patikros ataskaitoje nurodomi sutapimai didesni nei 5 procentai, taip pat įvertinant teksto sutapčių, įterpinių, probleminių vietų dalis. BD laikomas parengtu nesavarankiškai ir laikomas plagiatu, kai jis visas arba jo dalys yra parašytos panaudojant ar perfrazuojant kito autoriaus tekstą nenurodant tikrojo autoriaus arba šaltinio, arba nurodant jį netinkamai (nesilaikant SMK nustatytų citavimo reikalavimų).
38. Nustačius plagiato faktą ir turint plagiato įrodymų, BD negali būti ginamas ir vertinamas, o Studentui taikoma nuobauda Studijų reglamente, SMK Akademinės etikos kodekse ir /ar kituose SMK dokumentuose ir tvarkose nustatyta tvarka.
39. Po BD parengiamojo gynimo yra priimamas sprendimas dėl BD tinkamumo viešam gynimui. BD gali būti ginamas viešai, jei parengtas tinkamai, atitinka SMK BD keliamus dalykinius ir metodinius reikalavimus. Jei parengiamajame gynime studento darbas tik iš dalies atitinka numatytus reikalavimus, BD korekcijoms suteikiamos 3 kalendorinės dienos. Po jų vyksta pakartotinis parengiamasis gynimas (BD peržiūra ir, esant poreikiui, pakartotinis BD pristatymas bei atsakymai į klausimus). Jei po šio pakartotinio parengiamojo gynimo studento BD neatitinka bent vieno BD keliamo reikalavimo, darbas pripažįstamas negintinu, o jo gynimas nukeliamas į kitus mokslo metus. Tokiu atveju pakartotinis parengiamasis gynimas traktuojamas kaip šių nuostatų įgyvendinimas pagal Mokslo ir studijų įstatymo 62 straipsnio 2 dalyje numatytą principą, suteikiantį studentui galimybę vieną kartą nemokamai perlaikyti galutinį atsiskaitymą (egzaminą).
40. BD vadovas, prieš priimdamas sprendimą leisti arba neleisti ginti BD, privalo susipažinti su BD teksto sutapčių patikros sistemos rezultatais. Apie BD vadovo sprendimą leisti arba neleisti ginti BD studentas informuojamas BD gynimo metu parengiamojo gynimo posėdyje.
41. Baigiamųjų darbų, kurie po BD parengiamojo gynimo posėdyje yra pripažinti tinkamais viešam gynimui, turinys gali būti keičiamas iki BD pateikimo vertinimui (viešam gynimui) BD vertinimo komisijos posėdyje. Turinio keitimai atliekami suderinus su BD vadovu.
42. BD pateikiami vertinimui (viešam gynimui) likus ne mažiau kaip 1 savaitei iki BD viešojo gynimo datos. Studentas viešam BD vertinimui privalo patalpinti BD elektroninę versiją į SMK Moodle aplinką ir į SMK nustatytą BD saugojimo saugyklą. BD gali būti viešai ginamas tik tuo atveju, jei jo elektroninė versija yra laiku įkelta į visas nustatytas sistemas.
43. Ne vėliau kaip prieš dvi darbo dienas iki BD viešojo gynimo pateikia SP vadovui raštu *Baigiamojo darbo vadovo atsiliepimą* apie parengtą BD, kuriame nurodo rekomenduojamą BD įvertinimą.
44. Jei BD tinkamai pateiktas viešam gynimui, SP vadovas ne mažiau kaip vienai savaitei iki viešo BD gynimo, skiria recenzentą, kuriam perduodamas BD. Rekomenduojama, kad recenzuoti BD būtų kviečiami kitų akademinų padalinių arba kitų institucijų darbuotojai, darbdavių, socialinių partnerių atstovai. Recenzentų, vertinančių atitinkamos SP studentų BD, sąrašas tvirtinamas konkrečios studijų programos SP dėstytojų susirinkime.
45. Raštišką atsiliepimą apie BD ir apie tai, ar BD atitinka Metodiniuose nurodymuose nustatytus reikalavimus, recenzentas ne vėliau kaip prieš 2 (dvi) darbo dienas iki BD gynimo raštu pateikia *Baigiamojo darbo recenziją*, kurioje yra įvardyti darbo privalumai (teigiamai vertintini aspektai) ir trūkumai (neigiamai vertintini aspektai), siūlomas BD įvertinimas, užduodami klausimai studentui.
46. Studentams iki viešo gynimo posėdžio pabaigos neskelbiami BD vadovo ir recenzento vertinimai.
47. Studentas turi teisę susipažinti su recenzento klausimais likus ne vėliau kaip 1 dienai iki BD viešo gynimo posėdžio. Šį procesą koordinuoja konkrečios studijų programos SP vadovas.
48. Leidimas ginti BD, SP vadovų teikimu, patvirtinamas SMK direktoriaus įsakymu.

V. Baigiamųjų darbų gynimas ir vertinimas

49. Baigiamojo darbo gynimas yra viešas ir vyksta BD vertinimo komisijos posėdyje. BD vertinimo komisijos tikslas – įvertinti studijuojančiųjų pasiektus studijų rezultatus, demonstruojamus rengiant, pristatant ir ginant baigiamąjį darbą.

50. BD vertinimo komisijos skirtingų studijų programų studentų BD vertinimui sudaromos kiekvienais mokslo metais likus mėnesiui iki BD viešo gynimo posėdžių Direktorius įsakymu ne mažiau kaip iš 4 asmenų arba kaip nuodo Studijų kokybės vertinimo centro patvirtintas atitinkamos studijų krypties aprašas. Ne mažiau kaip pusę komisijos narių sudaro darbdavių, socialinių partnerių atstovai, iš kurių vienas skiriamas komisijos pirmininku, ir ne mažiau kaip vienas dėstytojas, vykdamas studijų programą. BD vertinimo komisijos sudėtis gali būti koreguojama vadovaujantis reikalavimais, apibrėžtais atskirų studijų kryptių aprašais. Vienos studijų programos skirtingiems variantams gali būti sudaromos atskiros BD vertinimo komisijos.

51. BD vertinimo komisijos nariai turi galimybę likus ne mažiau kaip 1 dienai iki viešo gynimo posėdžio susipažinti su studentų BD.

52. BD vertinimo komisijai BD gynimo dieną pateikiami šie dokumentai:

- 52.1. SMK direktoriaus įsakymas dėl leidimo ginti baigiamuosius darbus;
- 52.2. Studentų baigiamieji darbai su recenzijomis ir BD vadovų atsiliepimais;
- 52.3. Baigiamųjų darbų vertinimo kriterijai;
- 52.4. BD vertinimo komisijos pirmininko ataskaitos apie BD gynimą formą;
- 52.5. BD vertinimo komisijos narių atsiliepimo apie BD gynimą ir vertinimą formą;
- 51.6. Akademinio bendravimo ir etikos gairės, skirtos užtikrinti pagarbią, objektyvią ir akademinės etikos principus atitinkančią komisijos narių komunikaciją su studentais gynimo metu.

53. Jei BD recenzentas ar vadovas BD įvertina neigiamai, studentas turi galimybę dalyvauti viešajame BD gynime ir pristatyti vertinimo komisijai savo darbą.

54. Iki BD viešo gynimo studentai turi atsiskaityti su SMK jos nustatyta tvarka

- 54.1. atsiskaityti su biblioteka;
- 54.2. likviduoti finansinius įsiskolinimus;

55. BD gynimo metu BD autorius pristato darbą, nurodydamas temos aktualumą, probleminius klausimus, tikslą, uždavinius, glaustai apibūdina objektą, tyrimo metodus, pristato gautus rezultatus, supažindina su išvadomis, pateikia rekomendacijas. Per gynimą negali būti kvestionuojama patvirtinta BD tema.

56. Po BD pristatymo studentas atsako į recenzento, Komisijos pateiktus klausimus, tiesiogiai susijusius su parengtu BD.

57. Vertinant BD rekomenduojama atsižvelgti į patį BD gynimą, darbo autoriaus atsakymus į recenzento, Komisijos narių klausimus, BD kalbos taisyklingumą, į BD vertinimo kriterijus. Konkrečią SP prižiūrintis SP komitetas gali detalizuoti vertinimo kriterijus pagal atitinkamos studijų krypties darbų vertinimo tradicijas.

58. BD vertina recenzentas (skiriamas balas dešimtbalėje sistemoje už BD), BD vadovas (skiriamas balas dešimtbalėje sistemoje už BD) ir kiekvienas Komisijos narys (kiekvienas jų skiria atskirus balus dešimtbalėje sistemoje už BD pristatymą ir už BD gynimą). Galutinį BD įvertinimą sudaro 20% recenzento įvertinimo, 20% BD vadovo įvertinimo, 30% BD pristatymo (Komisijos narių vertinimų vidurkis) ir 30% BD gynimo (Komisijos narių vertinimo vidurkis) įvertinimų vidurkis (sumuojami tik teigiami įverčiai). Jeigu galutinis balas po kablelio yra 0,5 ir daugiau, apvalinama į didžiąją pusę.

59. BD vadovo vertinimas grindžiamas ne vien galutiniu darbo rezultatu, bet ir viso rengimo proceso kokybe: studento nuosekliu įsitraukimu į darbo rengimą, laiku ir kokybiškai pateiktomis tarpinėmis darbo versijomis, gebėjimu atsižvelgti į vadovo pastabas bei darbo tobulinimu pagal gautą grįžtamąjį ryšį.

60. Jei BD vadovas ar recenzentas yra Komisijos nariai, jie, kaip ir kiti komisijos nariai vertina studento BD pristatymą ir BD gynimą.

61. Neapginto BD galutinis įvertinimas yra neigiamas.

62. Komisijos sprendimas dėl BD įvertinimo yra galutinis ir apeliacine tvarka neskundžiamas. Dėl BD gynimo procedūrinių pažeidimų, kurie galėjo turėti įtakos BD įvertinimui, studentas *ne vėliau kaip per 24 val.* nuo BD gynimo paskelbimo rezultatų turi teisę 1 kartą kreiptis į SMK Apeliacinę komisiją, pateikdamas apeliaciją SMK Apeliacinės komisijos nuostatuose nustatyta tvarka. Apeliacijoje turi būti nurodytas konkretus BD gynimo procedūros pažeidimas ir nurodytos aplinkybės, patvirtinančios pažeidimo padarymo faktą. Dėl BD įvertinimo rezultatų apeliacijos nenagrinėjamos.

63. Gynimo komisija darbų vertinimus praneša BD gynimo dieną. BD įvertinimai studentams skelbiami akademinėje duomenų bazėje.

VI. Baigiamosios nuostatos

64. Studentams, dėl svarbių priežasčių (liga, gimdymas, nelaimingas atsitikimas, artimo šeimos nario mirtis ar kita) negalintiems ar negalėjusiems numatytu laiku parengti ir ginti BD, jų prašymu, pateiktu ne vėliau kaip likus mėnesiui iki baigiamojo darbo gynimo parengiamajame gynime, SMK direktoriaus įsakymu BD gynimas gali būti atidėtas iki kito BD vertinimo komisijos posėdžio. Jeigu per tą laiką atsirado studijų programos skirtumų, jie turi būti likviduoti likus vienam mėnesiui iki BD viešo gynimo pradžios. Šiuo atveju studentai jokių įmokų nemoka.

65. Studentai, neparengę BD nustatytu laiku, neatvykę į BD viešą gynimą be svarbios priežasties, yra braukiami iš studentų sąrašų. Šiems asmenims gali būti leista pakartotinai rengti ir ginti BD, bet ne anksčiau kaip po vienerių metų. Asmenys, norintys pakartotinai rengti ir ginti BD, turi:

65.1. pateikti prašymą SMK direktoriui dėl leidimo rengti ir ginti BD iki paskutinio semestro pradžios;

65.2. turi sumokėti SMK Steigėjo nustatytas įmokas už pakartotinį BD rengimą ir gynimą;

65.3. privalo likviduoti studijų programos skirtumus, atsiradusius dėl esminių studijų programos pasikeitimų pagrindinės studijų krypties studijų dalykų grupėje. Studentai moka nustatytą studijų kainą už tokių dalykų studijas.

66. Neapgintą baigiamąjį darbą studentas vieną kartą nemokamai gali ginti sekančiais akademiais mokslo metais. Tokiu atveju pakartotinis BD gynimas traktuojamas kaip šių nuostatų įgyvendinimas pagal Mokslo ir studijų įstatymo 62 straipsnio 2 dalyje numatytą principą, suteikiantį studentui galimybę vieną kartą nemokamai perlaikyti galutinį atsiskaitymą (egzaminą).

66.1. Esant pagrįstoms aplinkybėms, atskiru SMK direktorės įsakymu baigiamasis darbas gali būti ginamas ir kitu metu, nei nustatyta grafike, pateikus prašymą bei sumokėjus steigėjo patvirtintą mokestį.

67. Atsižvelgus į šį Aprašą ir susiklosčiusias studentų BD rengimo ir gynimo tradicijas, SP vadovas, kartu su SP komitetu, gali patikslinti reikalavimus konkrečios studijų krypties baigiamiesiems darbams ir jų vertinimo kriterijus. Pakeitimai paskelbiami SMK Moodle aplinkoje iki baigiamųjų studijų metų spalio mėnesio pradžios, kad studentai galėtų susipažinti su reikalavimais prieš pradėdami rengti BD.

68. Šis Aprašas įsigalioja nuo jo pavirtinimo Direktorius įsakymu datos. Už Aprašo pristatymą studentams yra atsakingi SP vadovai.

VERTINIMAS 10–IES BALŲ SISTEMA PAGAL PATEIKTUS VERTINIMO KRITERIJUS

10 balų	<p>Kokybiniai vertinimo kriterijai Baigiamojo darbo tikslas ir uždaviniai suformuluoti tiksliai, konceptualiai nuosekliai ir visiškai atitinka darbo temą bei problematiką. Problemos sprendiniai inovatyvūs, teoriškai ir empiriškai pagrįsti; optimalus sprendimas argumentuotas remiantis moksliniais šaltiniais ir tyrimo rezultatais. Taikyti adekvatūs, patikimi ir metodologiškai pagrįsti tyrimo metodai; pagrįstas jų pasirinkimas. Atlikta išsami mokslinės literatūros analizė, užtikrinanti teorinį darbo pagrindimą. Tyrimo rezultatai sistemingai analizuoti, interpretuoti ir kritiškai reflektuoti. Išvados argumentuotos, konkretizuotos ir tiesiogiai atliepia visus iškeltus uždavinius. Pademonstruoti aukšto lygmens analitiniai, kritinio mąstymo ir sintezės gebėjimai.</p> <p>Formalieji reikalavimai Darbas visiškai atitinka SMK metodinius įforminimo reikalavimus. Tekstas parengtas be gramatinių, sintaksės ir stilistinių klaidų. Parengtos visos privalomos struktūrinės dalys. Naudota daugiau kaip 25 moksliniai šaltiniai. Senesnė nei 5–10 metų literatūra sudaro ne daugiau kaip 20 %. Ne mažiau kaip 5 šaltiniai užsienio kalba. Darbo apimtis – 100 % reikalaujamos apimties. Plagiato rodiklis – 0 %. DI panaudojimas neviršija 5 %. Vieno šaltinio korektiškų citatų apimtis neviršija 4 %. Cituojama pagal APA 7 (ar APA + Chicago teisės studijoms). Tyrimo imtis validi ir metodologiškai pagrįsta. Aprašyti 4–5 tyrimo etikos principai; etikos pažeidimų nenustatyta. Darbo struktūra nuosekli, teorinė ir empirinė dalys integruotos.</p>
9 balai	<p>Kokybiniai kriterijai Baigiamojo darbo tikslas ir uždaviniai aiškūs, logiškai struktūruoti. Baigiamojo darbo problemos sprendimai pagrįsti, tačiau inovatyvumo lygmuo vidutinis. Baigiamojo darbo metodai tinkami ir pagrįsti. Mokslinės literatūros analizė išsami, tačiau kritinė refleksija galėtų būti gilesnė. Baigiamojo darbo išvados argumentuotos ir atitinka uždavinius.</p> <p>Formalieji reikalavimai Gali pasitaikyti pavienių stilistinių netikslumų. ≥25 šaltiniai (galimas minimalus nukrypimas užsienio literatūros kiekyje). Senesnė literatūra iki 25 %. Apimtis atitinka reikalavimus (galimas minimalus trūkumas). DI ≤5 %. APA reikalavimai iš esmės išlaikyti. Tyrimo etika aprašyta. Struktūra nuosekli.</p>
8 balai	<p>Kokybiniai kriterijai Baigiamojo darbo tikslai suformuluoti pakankamai aiškiai. Baigiamojo darbo problemos sprendiniai pagrįsti, tačiau teorinė argumentacija ribota. Taikyti tinkami tyrimo metodai. Baigiamojo darbo išvados iš esmės atitinka darbo uždavinius. Pademonstruotas pakankamas teorinis pasirengimas.</p> <p>Formalieji reikalavimai 20–25 moksliniai šaltiniai. Senesnė literatūra sudaro iki 30 %. Ne mažiau kaip 3 šaltiniai užsienio kalba. Apimtis beveik atitinka reikalavimus (trūksta iki 3 psl.). DI gali siekti 5 %. Galimi pavieniai APA citavimo netikslumai.</p>

	<p>Tyrimo imtis pagrįsta, tačiau argumentacija ribota. Etikos principai aprašyti fragmentiškai.</p>
7 balai	<p>Kokybiniai kriterijai Baigiamojo darbo tikslai ir uždaviniai suformuluoti bendrais bruožais. Baigiamojo darbo problemos sprendimas argumentuotas ribotai. Mokslinės literatūros analizė aprašomojo pobūdžio. Analitiniai gebėjimai išreikšti fragmentiškai. Baigiamojo darbo išvados atitinka uždavinius, tačiau stokojama pagrindimo.</p> <p>Formalieji reikalavimai 18–22 šaltiniai. DI >5 %. Senesnė literatūra >30 %. Užsienio kalba <5 šaltiniai. Trūksta iki 4–5 psl. APA sistemai nesilaikoma. Tyrimo etika aprašyta minimaliai. Struktūra ne visur logiškai nuosekli.</p>
6 balai	<p>Kokybiniai kriterijai Baigiamojo darbo tikslai suformuluoti nepakankamai preciziškai. Baigiamojo darbo problemos analizė paviršutiniška. Baigiamojo darbo metodų pagrindimas ribotas. Teorinis pagrindimas fragmentiškas. Baigiamojo darbo išvados apibendrintos, tačiau stokojama argumentacijos.</p> <p>Formalieji reikalavimai <20 šaltinių. Senesnė literatūra >30 %. <3 šaltiniai užsienio kalba. Trūksta >6 psl. DI >5 %. Dažnos citavimo klaidos. Tyrimo imtis silpnai pagrįsta. Etika aprašyta fragmentiškai arba paviršutiniškai. Tiriamoji dalis silpnai argumentuota.</p>
5 balai	<p>Kokybiniai kriterijai Baigiamojo darbo tikslai ir uždaviniai neatitinka temos. Baigiamojo darbo problema nepagrįsta. Baigiamojo darbo metodai parinkti netinkamai arba nepagrįsti. Teorinis pagrindimas nepakankamas. Baigiamojo darbo išvados neatitinka uždavinių.</p> <p>Formalieji reikalavimai Trūksta privalomų struktūrinių dalių. Tekste gausu kalbos klaidų. <20 mokslinių šaltinių. Plagiato rodiklis ≥ 1 %. DI panaudojimas ≥ 5 %. Nesilaikoma citavimo reikalavimų. Tyrimo etika neaprašyta. Baigiamojo darbo struktūra nenuosekli. Tiriamoji dalis neargumentuota.</p>